

การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ENVIRONMENTAL MANAGEMENT WITHIN THE TEMPLES OF MONKS IN WANG NOI DISTRICT, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

พระอธิการสมาน กนตธมโม * พระปลัดระพิน พุทธิสารโ ** พระมหากฤษฎา กิตติโสภณ ***

Phraathikansaman Kutadhummo, Phrapalad Raphin Buddhisaro,

Phramaha Kritsada Kittisobhano

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.896 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๙๕ รูป วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ใน

* Master of Buddhist Studies Buddhist Studies Department of Political Science Faculty of Social Sciences College of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

กรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูป/คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือและวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับ ($\bar{X}$ = 3.75 , S.D. = 0.736) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการใช้อย่างยั่งยืน ($\bar{X}$ = 3.83 , S.D. = 0.864) ด้านการจัดของเสีย/มลพิษ ($\bar{X}$ = 3.76 , S.D. = 0.931) ด้านการควบคุมกิจการและการจัดการ ($\bar{X}$ = 3.67 , S.D. = 0.904)

2. ผลการเปรียบเทียบสมมติฐานการวิจัยระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้ง

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัญหา อุปสรรค พบว่า ขาดการวางแผนระยะยาว ไม่มีบุคลากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับมลพิษและสิ่งแวดล้อมไม่มีการจัดระเบียบแผนงานนำถังขยะวางไว้เป็นจุดทิ้งหรือการกำจัดขยะ พบว่า สิ่งแวดล้อมต่างทั้งในวัดและชุมชนรอบวัด ถูกละเลย ปลอมให้รกสกปรก ไม่มีแผนการปรับภูมิทัศน์ให้วัดและชุมชนดูสวยงาม ข้อเสนอแนะพบว่า ควรนำเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว มาใช้ จัดตั้งกลุ่มจิตอาสาดูแลความสะอาดบริเวณวัด ควรมีการวางแผนงานจัดทำโครงการรณรงค์ทิ้งขยะให้ถูกที่และการนำขยะมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ควรมีการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้น่ามองอยู่เสมอ

คำสำคัญ : การจัดการ, สิ่งแวดล้อม, วัด

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province 2) to compare the opinions of monks on the environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province classified by personal factors and 3) to present the problems, obstacles and suggestions about the environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province. This research was the mixed method research between the quantitative research that collected the data by using the questionnaires that created by own researcher with reliability coefficient of as 0.896. The sampling group was the 195 monks in Wangnoi district, Ayutthaya province. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation(S.D.) and tested hypothesis from the person data of respondents of questionnaires such as gender, age, level of education careers, and income, T-test, F-test, One-way Analysis of Variance least Significant Difference : LSD and the qualitative research through in depth interview from 8 key informants with the tool of research as the structured interview and the data analysis was the descriptive analysis technique.

The findings of the research were as follows:

1. The monks had the opinions to environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province in a verall, at the high level with mean and standard deviation scale at ($\bar{X}$ =3.75, S.D.=0.736), when considered in each aspect it was found that it was at the high level in all aspects as follows : sustainable using aspect ($\bar{X}$ =3.83, S.D.=0.864), waste or pollution management aspect ($\bar{X}$ =3.76, S.D.=0.931), enterprise control and management aspect ($\bar{X}$ =3.67, S.D.=0.904).

2. The findings of research assumptions comparison of personal factors like age, ordination year, general education qualification, Dhamma education qualification and Pali education qualification found that the monks who had the age , ordination year, general education qualification, Dhamma education qualification, had the opinions to

environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province indifferently. It rejected the hypothesis.

3. The suggestions to develop the environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province like the problems and obstacles that found that lacked of the budget to support, no educated personnel about pollution and environment, no specific place for dustbins setting as throwing the wastes point that found that environment within temples and community around temples was ignored and dirtiness, not plan for scenario adjustment within temple and community. The suggestions: should have the budget to support the temples to have the activity for environment within the temple, should have the plan for rubbish or waste campaigning project correctly and to use the rubbish to have an advantage, should have the environmental management within temple and outside community including environmental preservation with good scenario.

Keywords : management, enviromental, temples

1. บทนำ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโลกปัจจุบันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของมนุษย์อันเกิดมาจากความต้องการพื้นฐานและความต้องการความสะดวกสบายในด้านต่างๆ ของมนุษย์ กระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวิทยาในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ได้อย่างสะดวกสบายและง่ายยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาด้านเสียงและผลของการบริโภคทำให้เกิดของเสียกระจายสู่สิ่งแวดล้อมในรูปของขยะมูลฝอย น้ำเสียอากาศเป็นพิษ ฯลฯ (Somphong Dunyaanukit,2006)

การบริหารจัดการองค์กรใดก็ตาม จุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ที่ความต้องการให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลอยู่เสมอ ทั้งนี้ย่อมจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ คือ คนหรือบุคลากร (Man) เงินหรืองบประมาณ(Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) การจัดการหรือเทคนิคในการบริหาร (Management) องค์ประกอบทั้ง 4 ประการมีความสำคัญมาก แต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการองค์กรก็คือ คน หรือ บุคลากรในการบริหารจัดการในองค์การทางศาสนาก็เช่นกัน วัดจะเจริญรุ่งเรือง เป็นที่ร่มรื่นเป็นที่ศรัทธาและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนมากมายเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับคน บรรดาสิ่งก่อสร้างโบสถ์ วิหาร ลาน

เจดีย์ ศาลาการเปรียญ วัสดุอุปกรณ์ จะมีความสมบูรณ์เพียงใดก็ไม่ได้มีความหมาย ถ้าบุคลากรเหล่านั้นไม่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Prawet Wasi,2002) การบริหารจัดการวัดให้มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของพระภิกษุสามเณรภายในวัดเป็นสำคัญ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ระดับต้น ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการวัดในด้านต่างๆ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นผู้นำเบื้องต้นนับเป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะเจ้าอาวาสเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และบริหารบุคลากรในองค์กร ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรจำเป็นจะต้องมีความสามัคคีและทำงานให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม

ดังนั้น การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัด จึงเป็นงานหนึ่งของเจ้าอาวาส ในงาน 6 ด้าน งานการสาธารณูปการ ซึ่งเป็นการจัดระเบียบรูปแบบของวัดให้สวยงามเจริญตาเจริญใจในการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชนทั่วไป ดังจะเห็นโดยทั่วไปว่า การบริจาทรูปในพุทธศาสนานั้น ส่วนมากจะบริจาคเพื่อการสร้างถาวรวัตถุ หรือไม่ก็เป็นบูรณปฏิสังขรณ์ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญว่าพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินการบริหารจัดการงานคณะสงฆ์ด้านสิ่งแวดล้อมภายในวัดไปในรูปแบบใดบ้าง ซึ่งในปัจจุบันการบริหารจัดการด้านดังกล่าวยังมีข้อบกพร่องที่พระสังฆาธิการระดับผู้บริหาร คือตัวเจ้าอาวาสอาจมีปัญห และอุปสรรคบางประการที่จะพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมภายในวัดให้ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นในตัวผู้วิจัยเองจึงสนใจที่จะทำการวิจัย ว่าปัญหาและอุปสรรคด้านสิ่งแวดล้อมภายในวัดมันคืออะไรและหากได้พบปัญหาหรืออุปสรรคในบางประการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยอยู่นี้ ก็จะให้ทางคณะสงฆ์ได้ดำเนินการพัฒนาให้มีความเจริญยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

งานวิจัย “การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูป/คน

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 397 รูป กลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ 7 ตำบล จำนวน 195 รูป โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (สุรชัย ศิริโกภาภิรมย์. 2542. น 129-130) เพื่อศึกษา การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 3 ด้าน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้เขียนงานวิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.20 – 1.00 ขึ้นไปและหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.896 และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้เขียนงานวิจัยสร้างและพัฒนาเพื่อกำหนดประเด็นคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสัมภาษณ์นั้น ผู้เขียนงานวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการจดบันทึกและบันทึกเทป

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 59 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.3 มีพรรษาดำกว่า 5 พรรษา จำนวน 75 รูป คิดเป็นร้อยละ 38.5 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 117 รูป คิดเป็นร้อยละ 20.0 มีวุฒิ

การศึกษานักธรรมชั้นโท จำนวน 55 รูป คิดเป็นร้อยละ 28.2 และไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน 170 รูป คิดเป็นร้อยละ 87.2

4.2 ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการใช้อย่างยั่งยืน ด้านการจัดของเสีย/มลพิษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ ๔ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการควบคุมกิจการและการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผลการเปรียบเทียบสมมติฐานการวิจัยระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลบุคคล คือ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม กับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ดังนี้ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัยที่ตั้งไว้

4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

ด้านการใช้อย่างยั่งยืน พบว่า พระสังฆาธิการมีการวางแผนงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดค่อนข้างน้อย โดยมีตัวปัจจัยที่สำคัญ คือผู้บริหาร ที่เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการต่างๆ ภายในวัดให้ดียิ่งขึ้น เพราะผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลทันกับยุคสมัยของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และไม่ควรทิ้งความเรียบง่ายแต่ได้ประโยชน์ทั้งตัวบุคคลและสถานที่

ด้านการจัดของเสีย/มลพิษ พบว่า ปัญหา อุปสรรค วัดบางวัดยังขาดการเอาใจใส่เกี่ยวกับความดูแลความสะอาดโดยเฉพาะของเหลือที่เป็นเศษอาหารในแต่ละวันโดยมากจะใช้วิธีทิ้งลงตามแต่จะทิ้งโดยไม่มีการนำภาชนะมาเป็นที่เก็บเศษอาหารและยังขาดการวางแผนที่เป็นระบบในการเก็บขยะมูลฝอยและการวางแผนระยะยาวในเรื่องสาธารณสุขประการทั้งระบบ

ด้านการควบคุมกิจกรรมการจัดการ พบว่า วัดมีสิ่งก่อสร้างมากเกินไปจนความจำเป็น ไม่มีบุคลากรดูแลทำความสะอาด ขาดบุคคลที่เป็นตัวขับเคลื่อนในกิจการต่างๆ ทั้งในด้านสิ่งปลูกสร้างเก่าและสิ่งปลูกสร้างใหม่ในการจัดระเบียบของสิ่งปลูกสร้างยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

ในการวางแผน ขาดการเอาใจใส่ในการทำให้วัดเป็นที่ให้ความร่มเย็นของต้นไม้ ในการจัด
สัดส่วนพื้นที่ให้เป็นป่าไม้บางส่วนในบริเวณวัด

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ผลการเปรียบเทียบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวัง
น้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกโดยภาพรวมและรอบด้าน

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวัง
น้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสังฆาธิการ
และประชาชนในอำเภอวังน้อย มีการจัดการสิ่งแวดล้อมในวัดและรอบชุมชน ทั้ง 3 ด้านได้ดี มีความ
ร่วมมือร่วมแรงกันอนุรักษ์ และรักษาสภาพแวดล้อมให้ดูสวยงามตามธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ Phrakhrupalatphoen Wachiro (2010) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์
ในการพัฒนาชุมชนศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ”
จากผลการวิจัย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการ
พัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประจำตำบล ในจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย ด้านศีลธรรมและ
วัฒนธรรม ด้านสุขภาพอนามัยด้านสัมมาชีพ ด้านสันติสุข ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสา
ธารณสงเคราะห์ ด้านกตัญญูตเวทีตาธรรม และด้านสามัคคีธรรม พบว่า พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการ
พัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน

5.2 ผลการเปรียบเทียบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวัง
น้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

พระสังฆาธิการที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระ
สังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มี
อายุมากหรือน้อยก็จะมีประสบการณ์ ได้ยินได้ฟังได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม การ
อนุรักษ์ทรัพยากร ผ่านทางสื่อต่างๆ ดังนั้นพระสังฆาธิการที่มีอายุมากหรืออายุน้อย ย่อมได้รับ
ข่าวสารได้เหมือนกัน จึงทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwimon Mongkhonsirirak (2011) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมี
ส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านปงกล้า ตำบลวัง
ทอง อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมใน
การจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมต่อการ

จัดการสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงว่า การมีส่วนร่วมด้านองค์กรท้องถิ่นเป็นการบริหาร จัดการโดยให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และการมีส่วนร่วมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นการดำเนินการเพื่อร่วมสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนต่อสภาพเศรษฐกิจความเป็นอยู่ทางสังคมของคนในชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาชุมชนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พระสงฆ์ที่มีการศึกษามีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสงฆ์ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า การศึกษาต่างกัน สามารถที่จะจัดการสิ่งแวดล้อม ด้วยอาศัยความเป็นผู้มีประสบการณ์ ได้เรียนรู้สิ่งต่างและได้ยินได้ฟังได้เห็นวิวัฒนาการมามาก จึงอาศัยประสบการณ์ จัดการสิ่งแวดล้อมได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yutthana Sudakham (2012) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาบ้านป่าสักงาม ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พระสงฆ์ที่มีการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสงฆ์ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีความรู้ความเข้าใจ และสนใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงเรียนรู้จากสื่อ หนังสือ ต่างๆ และปฏิบัติอยู่ในวัดของตนได้เหมือนกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrusutthikitwithan Paphatsaro (Saengarun) (2014) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณีกรุงเทพมหานคร (การพัฒนาสังคม)” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสงฆ์ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสงฆ์ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำมาพัฒนาสิ่งแวดล้อมในวัดและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของอำเภอข้างเคียง เช่น อำเภอเมือง อำเภอท่าเรือ เพื่อนำมาเปรียบเทียบในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในอำเภอวังน้อยได้ดียิ่งขึ้น

References

- Phrakhrupalatphloen Wachiro. (2010). *The involvement of the clergy in community development: case study. Public Training Unit in Samut Prakan Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Phrakhrusutthikitwithan Paphatsaro (Saengarun). (2014). *The role of monks in community development: A case study of Wat Kaew Fah Luang, Bangkok. (Social development).*(Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Prawet Wasi. (2002). *Priests with social knowing. Measurement Management in the Globalization Era*. Bangkok: Rajabhat Institute Council.
- Somphong Dunyaanukit. (2006). *Social Sciences and Development*. Bangkok: Odean Store
- Yutthana Sudakham. (2012). *Public Participation in Environmental Management: A Case Study of Pa Sak Village*. Doi Saket District, Doi Saket Chiangmai Province. (Independent Study). Graduate School: Chiang Mai University.